

Folkeoplysning i
forandring

Vejen Idrætscenter

23/05/2016

Analytiker
Malene Thøgersen

NÅR FORENINGER SAMARBEJDER

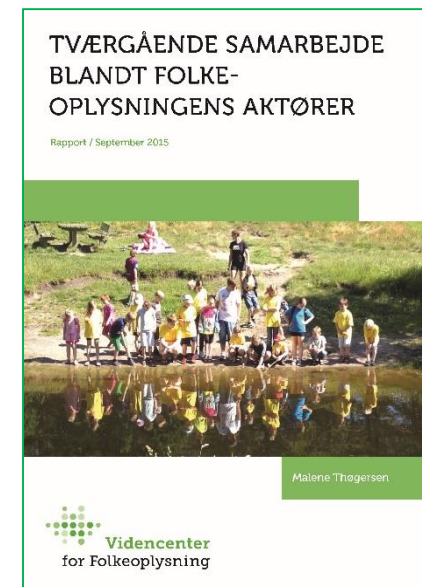
Foreningslivets potentialer i
yderområderne

BAGGRUNDEN FOR UNDERSØGELSEN AF TVÆRGÅENDE SAMARBEJDE

*”Tværgående samarbejde bidrager til **sammenhængskraften** lokalt og skaber **synergi** mellem forskellige aktører. Større sammenhængskraft skaber både grobund for bedre **udnyttelse af lokalsamfundets ressourcer** og større **livskvalitet** for den enkelte.”*

(Arbejdsgruppen ‘Tværgående samarbejde’, KulturDanmark)

- Afdækning af eksisterende viden om foreningers samarbejdsrelationer
- Uddybende analyser i Norddjurs Kommune:
 - Omfanget og karakteren af samarbejdet
 - Hvorfor samarbejder foreninger? Og hvorfor gør de ikke?

OPLÆGGETS TEMAER

- Foreningslivets udvikling og udbredelse
- Omfanget og karakteren af foreningernes samarbejdsrelationer
- Muligheder og udfordringer ved samarbejde
- Foreningernes syn på egen rolle i lokalsamfundet
- Landsbyen Ørsted som case
- Hvorfor samarbejder foreningerne? Og hvorfor gør de ikke?
- Afsluttende perspektiver

FORENINGSLIVETS UDVIKLING OG UDBREDELSE

UDVIKLINGEN I FORENINGSLIVET

Foreningslivet
har det ganske
godt

- Svag vækst i antallet af foreninger over tid
- Vækst i antallet af foreninger på kultur- og fritidsområdet
- Størstedelen af foreningerne er godt tilfredse med:
 - muligheden for at tiltrække medlemmer
 - muligheden for at gennemføre ønskede aktiviteter
 - evnen til at skaffe indtægter
- Uændret tilfredshed over tid

(Kilde: Foreningsundersøgelser på Fyn 2004-2010 i Ibsen, Thøgersen & Levinsen 2013)

Aftenskoleområdet:
Faldende antal aftenskoler
Svagt faldende
aktivitetsniveau

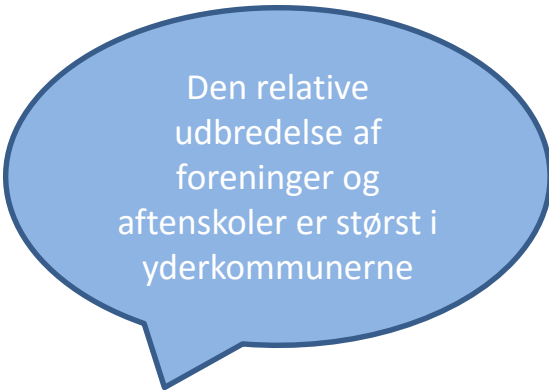

Folkeuniversitetet:
Faldende antal
lokalkomitéer men
relativt stabilt
aktivitetsniveau

HVORDAN HAR FORENINGSLIVET DET I LANDETS YDEROMRÅDER?

- Antal indbyggere pr. folkeoplysende forening
- Antal indbyggere pr. aftenskole

Den relative udbredelse af foreninger og aftenskoler er størst i yderkommunerne

- Mindre entydigt når det gælder aktivitetsniveau:
 - Folkeoplysende foreninger: Medlemstætheden er højere i yderkommuner end i større byer
 - Aftenskoler: Lavere aktivitetsniveau i yderkommuner end i øvrige kommuner

(Kilde: Kommunale nøgletal på folkeoplysningsområdet)

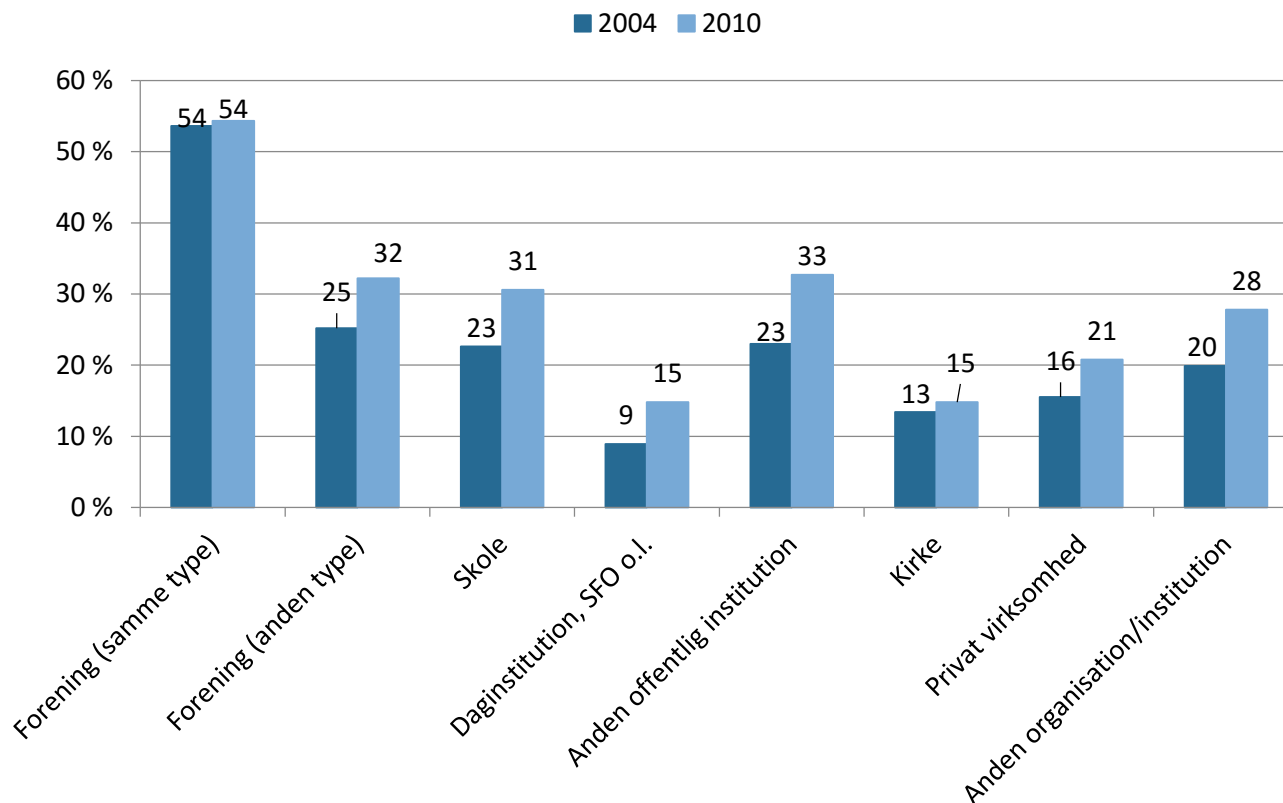

OMFANGET OG KARAKTEREN AF FORENINGERNES SAMARBEJDSRELATIONER

FORENINGERNE SAMARBEJDER PÅ KRYDS OG TVÆRS

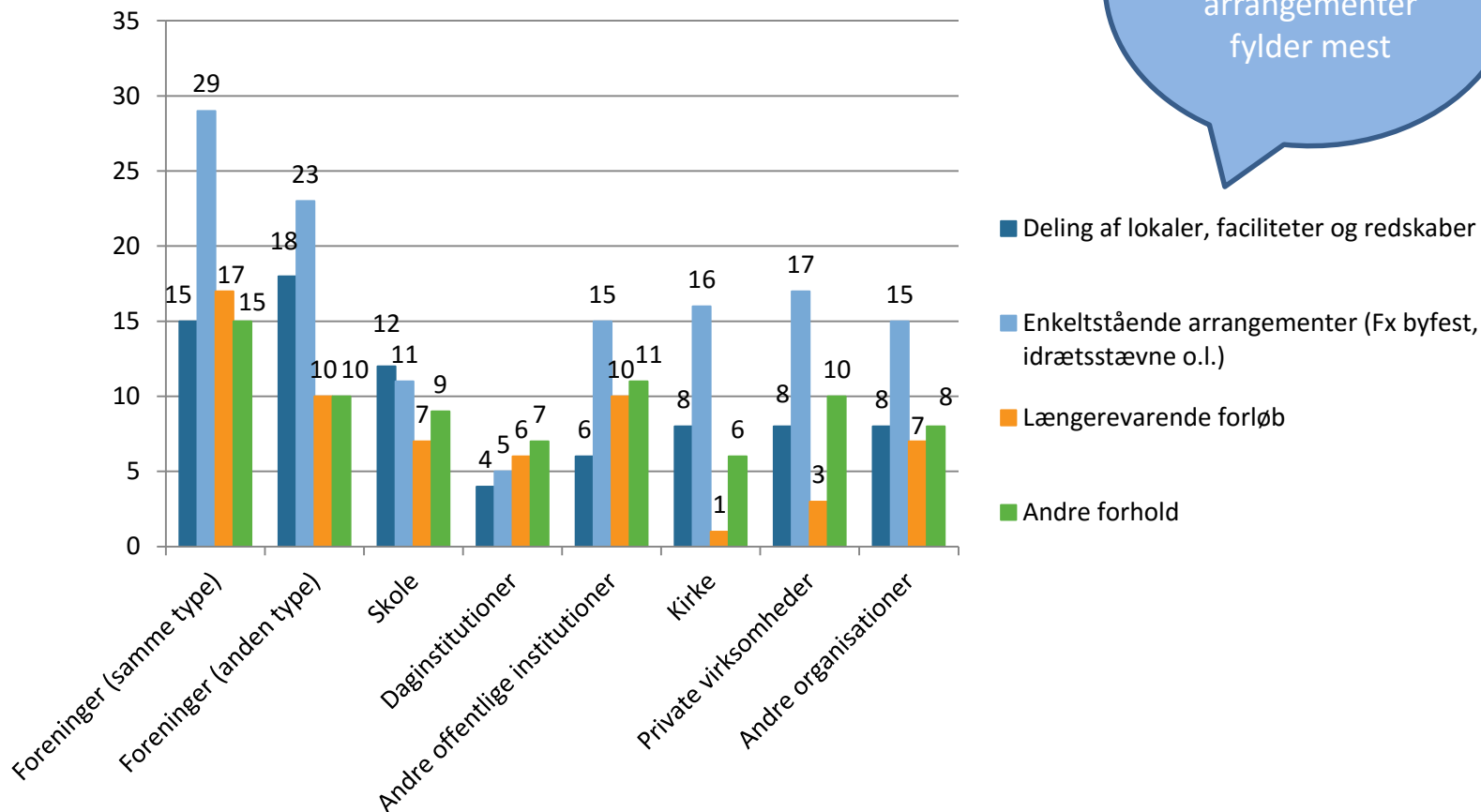
Figur 1: Hvem samarbejder foreningerne med? (andel i pct.)

Kilde: (Foreningsundersøgelser på Fyn 2004 og 2010, Ibsen, Thøgersen & Levinsen 2013, 63). Figuren viser andelen af foreninger, som har sat kryds ved 'har samarbejde i dag' i forhold til 'aktiviteter, arrangementer eller projekter' (Alle foreningstyper).

HVAD SAMARBEJDER DE OM?

Figur 2: Samarbejdets indhold fordelt på samarbejdspartner (antal foreninger, Norddjurs)

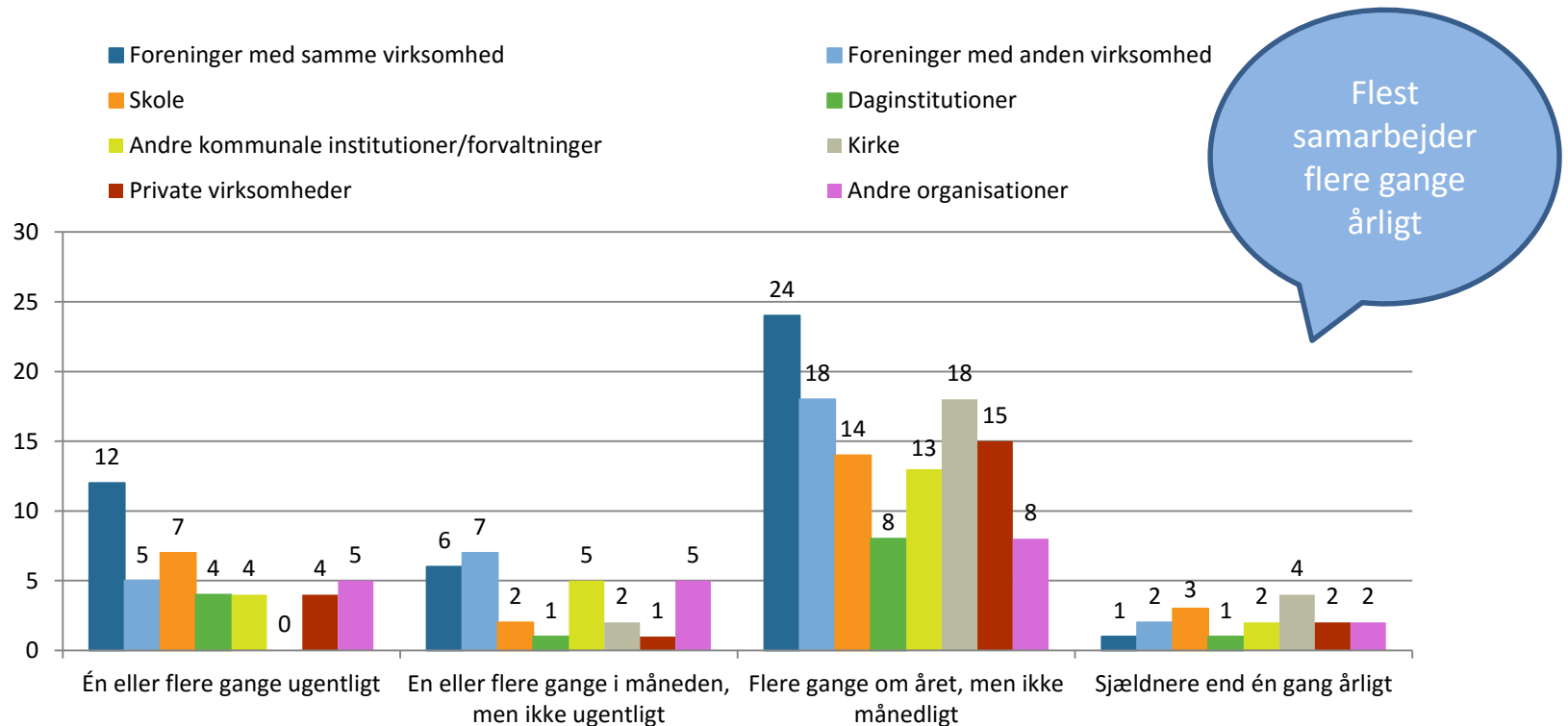

Samarbejde om enkeltstående arrangementer fylder mest

(N: Foreninger (samme): 47, foreninger (anden): 35, skole: 26, daginstitution: 16, andre offentlige institutioner: 25, kirke: 24, private virksomheder 24, andre organisationer: 25. Det er valgt at afrapportere antallet og ikke andelen af foreninger i figuren på grund af det begrænsede antal af foreninger, der har sat kryds ved hver enkelt type af samarbejdspartner.)

HVOR OFTE SAMARBEJDER FORENINGERNE?

Figur 3: Hyppigheden af samarbejdet – fordelt på typen af samarbejdspartnere (antal foreninger, Norddjurs)

(N: Foreninger (samme): 47, foreninger (anden): 35, skole: 26, daginstitution: 16, andre offentlige institutioner: 25, kirke: 24, private virksomheder 24, andre organisationer: 25. Det er valgt at afrapportere antallet og ikke andelen af foreninger i figuren på grund af det begrænsede antal af foreninger, der har sat kryds ved hver enkelt type af samarbejdspartner.)

EKSEMPEL FRA FOLKEUNIVERSITETETS LOKALKOMITÉER

- 90 pct. af lokalkomitéerne samarbejder med andre aktører om aktiviteter

Tabel 1: Hvilke aktører samarbejder lokalkomitéen med om aktiviteter?

	Antal	Andel i %
Andre lokalkomitéer	7	15
Bibliotek	28	58
Museum	33	69
Gymnasium	15	31
Kirke	18	38
Lokalhistorisk forening	27	56
Kulturel forening	27	56
Anden forening	14	29
Andre aktører	12	25

Kilde: Komitéundersøgelsen (n=48).

Særligt med museer,
biblioteker,
lokalhistoriske og
kulturelle foreninger

OPLEVEDE MULIGHEDER OG UDFORDRINGER VED SAMARBEJDE

OPLEVEDE FORDELE OG UDFORDRINGER VED SAMARBEJDE

FORDELE	UDFORDRINGER
Forankring og synlighed	Forskellighed
Netværk og forståelse	Ressourcekrævende
Sparring på tværs	At skabe klarhed om mål og rollefordeling
Praktiske fordele	Personafhængighed
Løsning af nye opgaver	

Kilde: Gennemgang af evalueringsrapporter mv. (Thøgersen 2015).

- Synlighed og netværk i lokalsamfundet er de fordele, der fylder mest
- Personafhængigheden og det tidskrævende aspekt er de udfordringer, der fylder mest

Foreningerne oplever i højere grad fordele end ulemper

POSITIVE HOLDNINGER TIL SAMARBEJDE

Tabel 2: Holdninger til tværgående samarbejde i lokalsamfundet (andel foreninger, Norddjurs)

Skala 1-5	1	2	3	4	5	
	Der er alt for meget fokus på samarbejde på kryds og tværs				Samarbejde er altid ønskværdigt. Der bør sættes fokus på, hvordan samarbejdet kan udvikles yderligere	
Andel i %	5	10	33	28	24	100

Spørgsmålsformulering: 'Dette spørgsmål omhandler holdninger til samarbejde i lokalsamfundet. Nedenfor har vi sat to modstridende holdninger til tværgående samarbejde op. Sæt kryds ved '1' hvis du er helt enig i udsagnet til venstre, sæt kryds ved '5' hvis du er helt enig i udsagnet til højre.' n = 113.

- Overvejende positivt syn på samarbejde
- Over halvdelen af foreningerne i Norddjurs ønsker yderligere fokus på samarbejde

FORENINGERNES SYN PÅ EGEN ROLLE I LOKALSAMFUNDET

FORENINGERNES SYN PÅ EGEN ROLLE I LOKALSAMFUNDET

Tabel 3: Foreningernes syn på eget rolle i lokalsamfundet

	Idræt	Kultur- og fritid	Borger- og lokalsamfund	% i alt
At være synlig i lokalsamfundet	43	47	68	50
At rekruttere medlemmer fra lokalsamfundet	53	44	60	52
At bidrage til lokalsamfundets udvikling	37	24	56	37
At arbejde sammen med lokale foreninger	28	28	20	26

Kilde: Foreningsundersøgelsen i Norddjurs. Tabellen viser andelen af foreninger, der tillægger de enkelte udsagn 'meget stor' betydning, fordelt på foreningstyper (n = 116)

Foreningsundersøgelse på Fyn:

- 12 pct. af idrætsforeningerne og 9 pct. af kultur og fritidsforeningerne tillægger lokalsamfundets udvikling meget stor betydning

Tyder på, at foreninger i udkanten har større fokus på deres rolle for lokalsamfundets udvikling

LANDSBYEN ØRSTED SOM CASE

NÅR SAMARBEJDET BLOMSTRER.....

DET SÆRLIGE VED ØRSTED ER.....

- Indtil for få år siden meget begrænset samarbejde mellem foreningerne
- Etablering af formelt foreningssamarbejde
- Køb af byens kro på folkeaktier
- Todelt motivation:
 - Oplevet behov for at skabe mere liv i lokalsamfundet
 - Indledende positive samarbejdserfaringer som drivkraft for flere projekter og tiltag

Skabelse af
lokalt
engagement

Igangsættelse
af nye
aktiviteter

Tiltrækning af
nye lokale
kræfter

KAN ALLE IKKE BARE GØRE SOM ØRSTED?

HVORFOR SAMARBEJDER FORENINGER?

- OG HVORFOR GØR DE IKKE?

BASALE BEHOV SKAL VÆRE PÅ PLADS

”Jeg tror nok, at vores bud lige nu er, om vi har et sted at være eller ikke har et sted at være [...] Jeg ved ikke, om murene er faldet sammen, men det varer ikke ret længe, så lige nu tænker vi ikke så meget på samarbejde.”

”Folk har nok i at få det nære til at fungere. Sådan tænker jeg det.”

”Der har været generalforsamlinger, hvor vi har sagt, at vi skal have en bestyrelse og udvalg, fordi vi arbejder sammen i fire forskellige sportslige udvalg, og det skal på plads, før vi kan tilknytte noget som helst. Fundamentet skal være i orden, før man kan noget.”

(Foreninger i Norddjurs Kommune)

DER SKAL VÆRE ET OPLEVET BEHOV FOR SAMARBEJDE

”Når det er relevant, og der er mulighed, så synes jeg området her er gode til at tænke hinanden med på kryds og tværs. Men det skal også være med det in mente, at der er en pæn portion af foreninger, der er relativt stærke i sig selv, hvor man kan sige, at det ikke er nødvendigt at samarbejde, fordi godt kan køre kerneaktiviteterne selv med den holdstørrelse eller klubstørrelse, som man har.”

”Det er nok den kategori, vi falder ind under, kan jeg forestille mig. Vi har jo ikke det store behov. Nu snakkede vi om specifikke kurser – fx i regi af en aftenskole. Men der er jo så mange private og forretninger rundt omkring, som udbyder det. Hvorfor begynde at gå dem i bedene? Hvorfor lave noget, der findes i forvejen?”

(Foreninger i Norddjurs Kommune)

Foreningens karakter kan have betydning for det oplevede behov

DER SKAL VÆRE ET OPLEVET BEHOV FOR SAMARBEJDE

”Det har nok været noget af det, der har startet det hele op, jo. Det var fordi, man kunne se, at der skete færre og færre ting. Og der kom færre og færre mennesker til de ting, man afholdte. Så noget skulle der ske.”

”Der var det meget på tale, at man var nødt til at skabe et sted herude, hvor der var sjovt at være. Hvor der skete noget. Ellers flytter folk væk, og så falder husene i værdi, og så taber vi penge. Det skulle man have vendt. Det var der mange, der slog på tromme for. Det var det, der var incitamentet for at købe kroen, for noget skulle der ske.”

(Foreninger i Norddjurs Kommune)

Lokalområdets karakter kan have betydning for det oplevede behov

MOTIVATIONEN FOR SAMARBEJDE KAN STYRKES AF POSITIVE ERFARINGER

”Noget af det, som var med til, at det rigtigt kom i gang, var, at man fik noget håndgribeligt.

Noget af det første var vel nærmest Lysfesten, hvor man lige pludselig var 2-3 foreninger, der gik sammen om at lave det her arrangement, hvor det tidligere bare var én, der havde stået for det. Og man kunne se, hvad det gav.

Og når det kunne lykkes, kunne det også lykkes at stå sammen om nogle andre ting. Det var en kæmpe succes, at der var forskellige foreninger, som var indblandet i projektet.”

(Forening i Norddjurs Kommune)

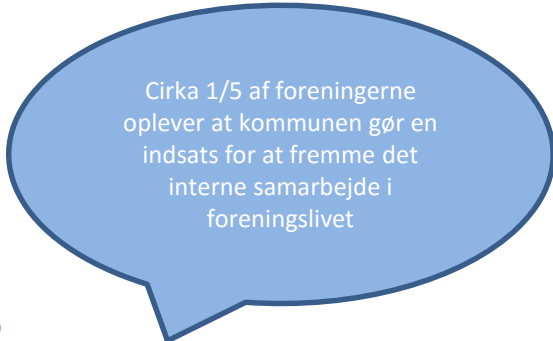

KOMMUNENS TILGANG KAN HAVE BETYDNING

- Involverende og anerkendende tilgang
- Reel indflydelse
- Blik for lokale behov

"Jeg tror, at kommunen kunne have gavn af at gøre flere ting igennem foreninger fremfor selv at sætte ting i gang, hvor opbakningen er svag.

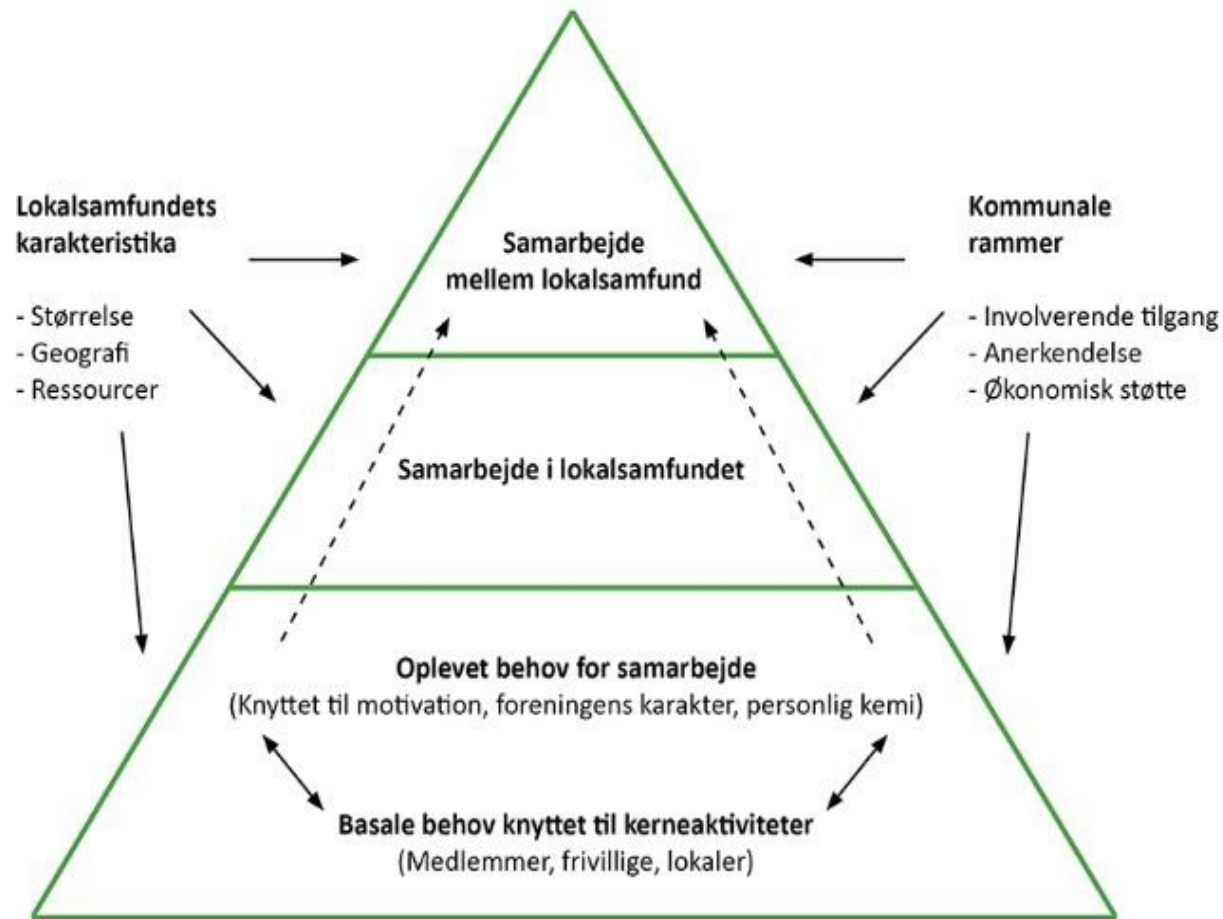
Forvaltningen kan sikkert give en lang liste over projekter, der er i gang, men hvis du spørger os rundt om bordet, tror jeg, at der ville være mange af os, som ikke kender til dem."

Cirka 1/5 af foreningerne oplever at kommunen gør en indsats for at fremme det interne samarbejde i foreningslivet

(Forening i Norddjurs Kommune)

MANGE FAKTORER HAR BETYDNING FOR FORENINGERNES SAMARBEJDSRELATIONER

AFSLUTTENDE PERSPEKTIVER

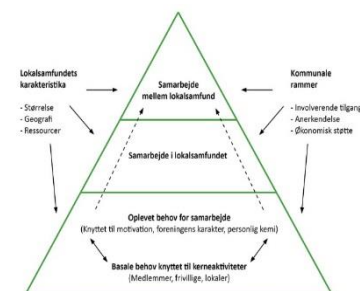
HAR FORENINGSLIVET ET SÆRLIGT POTENTIALE I YDEROMRÅDERNE?

Foreningslivet i udkanten er mange måder på forkant:

- Der er mange af dem
- De har fokus på deres egen rolle i forhold til lokal udvikling
- Foreningerne samarbejder meget og vil gerne samarbejde mere
- Oplever i vid udstrækning positivt udbytte – særligt ift. synlighed og lokalt netværk

HAR FOLKEOPLYSNINGEN ET SÆRLIGT POTENTIALE I YDEROMRÅDERNE?

- Når det fungerer, kan tværgående samarbejde bidrage til liv i lokalområderne
- Udbredelsen af lokale netværk kan være én af årsagerne til, at nogle lokalsamfund klarer sig bedre end andre (Svendsen 2007)
- Men der er store lokale forskelle
- Undersøgelsen giver ikke et simpelt svar på, hvad der skal til for at skabe gode samarbejdsrelationer lokalt
- Men nogle bud på, hvad der har betydning

HVORDAN KAN POTENTIALERNE STYRKES?

- Sikring af foreningernes basale behov
- Synliggøre behovet for/værdien af samarbejde
- Involvere foreningerne aktivt i udviklingen af projekter, så de matcher lokale behov og ønsker
- Acceptere at samarbejde ikke opleves relevant og meningsfyldt for alle
- Kan de forskellige folkeoplysende aktører lære af hinanden ift. samarbejde?

Kommuner

Organisationer

Foreninger

SAMARBEJDE PÅ AFTENSKOLEOMRÅDET ET UUDNYTTET POTENTIAL?

- Her ved vi ikke nok endnu
- Meget begrænset dokumentation om samarbejdsprojekter på aftenskoleområdet
- Foreningernes primære samarbejdspartnere er andre foreninger
- Men hvordan ser det ud specifikt på aftenskoleområdet?
- Er forbundsstrukturen en hæmsko for lokalt samarbejde mellem aftenskolerne?

Tak for ordet

Folkeoplysning i forandring

Vejen Idrætscenter
23/05/2016

Analytiker Malene Thøgersen
malene.thogersen@vifo.dk

Videncenter
for Folkeoplysning